Спеціалізованій вченій раді Д 26.007.04
в Національній академії внутрішніх справ
ДП-680, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента Федосєєвої Тетяни Романівни на дисертацію Волинської Аліни Миколаївни на тему: «Договір про надання детективних послуг», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Приватні детективи та приватні детективні агентства наразі активно здійснюють в Україні свою діяльність, укладають з фізичними та юридичними особами договори про надання детективних послуг, завдяки чому забезпечуються інтереси і права громадян у сфері сімейних відносин; корпоративної безпеки; економічної безпеки юридичних осіб; у цивільному, господарському, адміністративному судочинстві та кримінальному провадженні.

При цьому належного правового закріплення у національному законодавстві відповідні відносини не знайшли. У Національному класифікаторі професій одним кодом із інспекторами воєнізованої охорони закріплено і таку професію, як приватний детектив. Класифікатор економічних видів діяльності передбачає діяльність приватних детективів. Водночас, зазначена діяльність не врегульована спеціальним законом. Закон України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» був прийнятий, однак не подолав вето Президента України, його відхилено та знято з розгляду. Неналежне правове регулювання відносин зумовлює відсутність чітких вимог до особи приватного детектива, до організації його діяльності, дієвого державного контролю, умов договору про надання детективних послуг тощо.

Зазначене актуалізує дослідження Волинської А. М., яка здійснила комплексне наукове дослідження договору про надання детективних послуг,

ВРСДЗ НАВС
Вх. № 592
"15" 02 2019 р.
кількість аркушів:
осн. док. 8 додаток —

його місця в системі цивільно-правових договорів та розробила пропозиції щодо внесення відповідних змін і доповнень до Цивільного кодексу України.

Дисертаційна робота Волинської Аліни Миколаївни виконана відповідно до Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 років, затвердженого наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, Основних напрямків наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2014–2018 роки (у межах п. 1.2.6. «Актуальні проблеми цивільного права в умовах реформування цивільного законодавства»), схвалених рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 29 жовтня 2013 р. (протокол № 28), передбачено річними планами науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт Національної академії внутрішніх справ на 2014-2018 рр.

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації, їх достовірності та новизни. Дисертаційне дослідження є ґрунтовним дослідженням теоретичних і практичних проблем договору про надання детективних послуг, що забезпечено використанням значної наукової бази. Зокрема при написанні дисертації автором опрацьовано юридичну та спеціальну літературу, проаналізовано праці вітчизняних нуковців (Д.В. Бездітко, Т.В. Боднар, В.А. Васильєва, Л.К. Веретельник, В.Я. Горблянський, О.В. Дзера, К.О. Жирнова, І.І. Зазуляк, В.Я. Карабань, Н.С. Кузнєцова, А.А. Мірзоян, Д.М. Притика, В.Г. Ротань, Н.Ф. Федорченко, Г.М. Ярошевська) та зарубіжних (В.Б. Бєлорусов, Д.К. Брагер, О.В. Бровкін, К.Л. Бугайчук, В.В. Горовенко, П.В. Іванов, К.В. Калюга, В.И. Козлов, Я.О. Сиротин, О.В. Солнишкова, О.Г. Федорова, В.О. Черков, О.Ю. Чорний, О.М. Шелухін), які безпосередньо вивчають аналізовану проблематику, а також нормативно-правові акти. Такий підхід дозволив сформулювати мету, завдання та обґрунтувати висновки, яким притаманні необхідні ознаки новизни.

Дисертаційне дослідження Волинської Аліни Миколаївни загалом справляє позитивне враження. Дисертантка усвідомлює важливість і актуальність обраного напрямку дослідження, про що свідчить авторське обґрунтування, що наведене у вступі.

Автором чітко визначено об'єкт, предмет та методи дисертаційного дослідження. Аналіз змісту дисертаційного дослідження свідчить, що визначені відповідно до мети завдання було дисертанткою виконано. Визначено поняття договору про надання детективних послуг та здійснено його характеристику, досліджено його істотні умови, проаналізовано права та обов'язки сторін договору, наведено підстави, за яких договір про надання детективних послуг може бути змінено чи розірвано.

Дисертаційне дослідження свідчить про ґрунтовне опрацювання автором чинного законодавства та практики його застосування, спеціальної літератури з обраної проблематики. Структурно робота складається із вступу, трьох розділів, у змісті яких втілені результати проведеного дослідження відповідно до поставлених задач. До кожного розділу пропонуються одержані висновки дослідження. Робота завершується загальними висновками і списком використаних джерел. База джерел дисертації налічує 198 найменувань, серед них близько 30 дисертаційних робіт та авторефератів кандидатських дисертацій; більше 20-ти законів та проектів законів України; підзаконних актів, що є достатнім для виконання поставлених задач.

У цілому ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатньо високим, висновки зроблені на належному науковому рівні. Роботу виконано згідно із встановленими вимогами, завершено сформульованими пропозиціями вдосконалення чинного законодавства. Так, дисертантка запропонувала доповнити ЦК України окремою главою 69-1 «Детективні послуги» із статтями, в яких зазначено поняття договору про надання детективних послуг, предмет договору про надання детективних послуг; визначено форму договору про надання детективних послуг; умови виконання договору про

надання детективних послуг; плату за договором про надання детективних послуг та строк договору про надання детективних послуг, а також відповідальність сторін за порушення умов договору (с. 221-222 дисертації).

За темою дисертації, відповідно до її змісту, опубліковано 10 наукових праць, серед яких 5 наукових статей у виданнях, що віднесені до фахових для юридичних наук, у тому числі 1 стаття у науковому періодичному виданні іноземної держави, а також 5 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-теоретичних та науково-практичних конференцій. Основні положення дисертації у цих публікаціях викладено достатньо повно.

Практична і теоретична значущість отриманих результатів дисертаційного дослідження. Дисертація Волинської Аліни Миколаївни, безумовно, містить наукові положення, що мають науково-практичне значення і практичну спрямованість.

Так, слід погодитися із висновками автора стосовно трактування поняття договору про надання детективних послуг, як цивільно-правового договору (с. 4 автореферату, с. 87 дисертації), а також його характеристики (с.13 автореферату, с. 91 дисертації).

Достатньо обґрунтованим є висновок дисертантки про те, що предметом договору про надання детективних послуг є діяльність з надання детективних послуг, які приватний детектив повинен виконати за дорученням (завданням) замовника, що має нематеріальний та особистий характер, та надається у вигляді інформації у сфері сімейних відносин, корпоративної та економічної безпеки юридичних осіб, а також надання даних, що можуть бути підставою для звернення до суду для захисту прав та інтересів фізичних та юридичних осіб (с. 4 автореферату, с. 96-97 дисертації).

Обґрунтованим видається висновок автора (с. 15 автореферату, с. 129 дисертації) щодо прав та обов'язків замовника та виконавця договору про надання детективних послуг, які можуть бути як загальними, що притаманні будь-якому договору про надання послуг, так і спеціальними, що є

характерними лише для договору про надання детективних послуг (розшук особи, надання інформації про подружню зраду, відомостей про недобросовісну конкуренцію, неплатоспроможність сторони договору тощо).

Аргументованим є висновок (с. 5 автореферату, с. 80 дисертації) про необхідність перейняття відповідної зарубіжної правової практики, а саме: позитивного зарубіжного досвіду у сфері детективної діяльності та надання детективних послуг. Зокрема, щодо прийняття спеціального закону та професійного Етичного кодексу приватного детектива; щодо визначення порядку застосування інформації, яку приватні детективи отримали під час детективного розслідування; щодо обов'язку для суб'єктів, які надають детективні послуги (як фізичних, так і юридичних осіб), повідомляти відповідні органи державної влади про виявлені факти та ознаки злочину.

Відсутність дослідження різнобічних аспектів договору про надання детективних послуг в цивільно-правовій доктрині та відсутність його законодавчого регулювання ще раз підтверджує доцільність і своєчасність розгляду дисертанткою аналізованої проблематики.

У дисертації сформульовано й інші висновки і пропозиції, які заслуговують на увагу. Разом із тим, позитивно оцінюючи проведену наукову роботу, необхідно зазначити, що дослідження містить низку положень, висновків, рекомендацій і пропозицій, які є спірними, такими, що спонукають до дискусії, а саме:

- висновок дисертантки про те, що замовити детективні послуги може фізична особа після досягнення чотирнадцятирічного віку є цікавим. Волинська А. М. виділила підстави для звернення та укладання такого договору у неповнолітнього (с. 114, 115 дисертації). Але вказана позиція не є достатньо аргументованою, зокрема, в контексті необхідності отримання згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальників на вчинення інших, окрім визначених ч. 1 ст. 32 ЦК України правочинів; доцільності/недоцільності закріплення спеціальних вимог до

договору про надання детективних послуг за участі неповнолітніх, інформації, яка може бути їм надана на виконання такого договору тощо.

- При здійсненні аналізу досліджуваних відносин, зокрема, щодо вимог до виконавця за договором про надання детективних послуг, автор акцентує увагу на необхідності наявності свідоцтва про право на зайняття відповідною діяльністю (с. 26, 108, 197 дисертації). При цьому автор вказує і на те, що детективна (розшукова) діяльність - це ліцензований вид діяльності, наприклад, розглядає окремі вимоги до ліцензій, питання, що стосуються умов та порядку ліцензування приватної детективної (розшукової) діяльності (с. 66, 113, 114, 160, 171, 188 дисертації). Таким чином, не зовсім зрозуміла позиція автора щодо того, чи цей вид діяльності має підлягати ліцензуванню, як, наприклад, охоронна діяльність, чи особа отримуватиме свідоцтво, як адвокат чи нотаріус.

- Волинська А. М. відзначає, що наразі детективи та їх об'єднання здійснюють діяльність, як правило, як засоби масової інформації, юридичні фірми, адвокатські чи охоронні контори (с. 21, 114 дисертації). Враховуючи фактичний стан речей, законодавчі прогалини щодо детективної діяльності та перспективи її врегулювання, варто було б приділити увагу порівняльній характеристиці відповідних видів діяльності, послуг, які при цьому надаються, та їх розмежуванню. У зв'язку із цим слід звернути увагу і на класифікацію видів економічної діяльності, які залишились за межами дослідження, хоч, наприклад, відповідний клас включає діяльність із розслідування та діяльність детективів, а також будь-яку діяльність приватних детективів незалежно від типу клієнта або цілей розслідування.

- Волинська А. М. наводить приклади із судової практики щодо розгляду справ про невиконання договору про надання детективних послуг та стягнення з виконавця коштів та відшкодування моральної шкоди, однак на наш погляд, їх аналіз недостатньо повний (с.185).

- Із дисертаційного дослідження не зрозуміло, чи дисертантка знайома з практикою укладення та виконання договорів про надання

детективних послуг, чи аналізувався лише теоретичний матеріал щодо такої діяльності.

Втім, зроблені зауваження не стосуються концептуальних положень рукопису дисертації та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, автореферату, опублікованих за темою дослідження статей, оскільки більшість із них належить до спірних та не зачіпає основних, концептуальних положень дисертації в цілому. Окремі із наведених дискусійних питань можуть бути корисні автору для вирішення досліджуваних проблем у майбутньому.

Практичне значення дисертації полягає у тому, що сформульовані в ній положення, висновки, пропозиції і рекомендації можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – під час проведення подальших наукових досліджень у галузі цивільного права щодо надання детективних послуг; законотворчій діяльності – у процесі вдосконалення законодавства України в сфері надання детективних послуг; правозастосовній діяльності – під час укладення договорів про надання детективних послуг, при розгляді справ, що виникають із таких договірних відносин, а також для підвищення рівня ефективності діяльності органів прокуратури; в навчально-методичній роботі; при викладанні навчальної дисципліни «Цивільне право та процес», а також відповідних спецкурсів, при підготовці підручників, навчальних посібників, а також навчально-методичних матеріалів з указаних дисциплін.

Зміст автореферату повною мірою відображає структуру, хід дослідження, основні положення і висновки дисертації. Автореферат не містить положень, що не увійшли до основного змісту дисертацій.

Дисертаційне дослідження Волинської Аліни Миколаївни на тему «Договір про надання детективних послуг» є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій відображено нові обґрунтовані наукові результати, що у своїй сукупності є суттєвими для розвитку науки цивільного права та мають практичне значення.

Дисертантка володіє достатніми теоретичними знаннями, має теоретичний досвід розгляду питань, що стали предметом її дослідження, вміє їх аналізувати та критично оцінювати. Вона виявила безумовну здатність для самостійного здійснення науково-дослідних робіт на належному науково-теоретичному та методологічному рівнях, уміння нести тактовну і результативну полеміку, наполегливість у досягнення мети.

Вищезгадане дає підстави для висновку, що дисертаційне дослідження Волинської Аліни Миколаївни на тему: «Договір про надання детективних послуг» відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій, а її автор, Волинська Аліна Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

Офіційний опонент:
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри приватного права
Національного університету
«Києво-Могилянська академія» **Т.Р. Федосєєва**